

MOGUĆNOSTI RAZVOJA RAZLIČITIH OBLIKA RURALNOG TURIZMA U NASELJU ČREČAN

Puđa, Dino

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Križevci college of agriculture / Visoko gospodarsko učilište u Križevcima**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:185:849391>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-01**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Križevci University of Applied Sciences](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

DINO PUĐA, student

**„MOGUĆNOSTI RAZVOJA RAZLIČITIH OBLIKA
RURALNOG TURIZMA U NASELJU ČREČAN„**

Završni rad

Križevci, 2015.

REPUBLIKA HRVATSKA
VISOKO GOSPODARSKO UČILIŠTE U KRIŽEVCIMA

Dino Puđa, student

**MOGUĆNOSTI RAZVOJA RAZLIČITIH OBLIKA
RURALNOG TURIZMA U NASELJU ČREČAN**

Završni rad

Povjerenstvo za obranu i ocjenu završnog rada:

1. Sandra Kantar, mag.educ.soc., v.pred. –predsjednica povjerenstva
2. dr.sc. Kristina Svržnjak, prof.v.š. -mentorica i članica povjerenstva
3. Dragutin Kamenjak, dipl.ing., v.pred. – član povjerenstva

Križevci, 2015.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. PREGLED LITERATURE.....	2
2.1. Oblici ruralnog turizma.....	2
2.2. Opće stanje turizma u Međimurju	5
2.3. Potencijal za smještajne turističke objekte.....	8
2.4. Mjere potpore razvoju ruralnog turizma na županijskoj razini.....	9
3. MATERIJALI I METODE.....	10
4. REZULTATI I RASPRAVA.....	11
4.1. Ponuda vezana uz ruralni turizam i narodne običaje Međimurja.....	11
4.2. Primjeri "modernizacije" starih kuća za ruralni turizam.....	12
4.3. Rezultati ankete za ocjenu lokacije.....	13
4.3.1. Turistička atrakcijska osnova Međimurja.....	13
4.4. Naselje Črečan.....	14
4.5. Rezultati ankete za ocjenjivanje lokacije.....	18
4.6. Atraktivnosti naselja Črečan.....	19
4.7. Budući potencijali razvoja ruralnog turizma u naselju Črečan	22
4.8. Oblici ruralnog turizma u naselju Črečan	23
4.8.1. <i>Sportsko-rekreativni turizam.....</i>	<i>23</i>
4.8.2. <i>Kulturni turizam.....</i>	<i>23</i>
4.8.3. <i>Ribolovni turizam.....</i>	<i>24</i>
5. ZAKLJUČAK.....	25
6. LITERATURA.....	26
7. PRILOG.....	28
SAŽETAK.....	39

1. UVOD

Prema definiciji Vijeća Europe, ruralni turizam jest turizam na seoskom području sa svim aktivnostima koje se provode na tom području, a najvažnije karakteristike takve vrste turizma su mirna sredina, odsutnost buke, očuvani okoliš, komunikacija s domaćinima, domaća hrana i upoznavanje seljačkih poslova. Razvoj ruralnog turizma temelji se na održivom razvoju, odnosno na revitalizaciji već postojeće tradicijske gradnje, odnosno baštine, kojoj se daje nova turistička namjena. Istodobno, ovaj oblik turizma, za razliku od ostalih općepoznatih oblika turizma, nema potrebu za izgradnjom novih kapaciteta, već, dapače, susreće se s izazovima kako na najbolji i najkvalitetniji način iskoristiti postojeće strukture.

Budući da se na prostoru Međimurske županije nalazi značajan broj specifičnih ruralnih imanja, a ujedno je to kraj bogate tradicije, gastronomije, narodnih običaja i starih zanata, cilj završnog rada je prikazati naselje Črečan kao pogodno mjesto za razvoj ruralnog turizma. Specifičnosti naselja Črečan odredit će mogućnosti razvoja različitih oblika ruralnog turizma, pa je stoga svrha istraživanja dobivanje uvida u neiskorištene potencijale u funkciji razvoja ovog oblika turizma na području analiziranog naselja.

2. PREGLED LITERATURE

U "*Rječniku turizma*" ruralni turizam definira se kao seoski turizam¹ ili zeleni turizam, odnosno kao oblik turizma u kojem se podrazumijeva povremeni boravak turista u seoskoj sredini koja posjetiteljima, osim čistog zraka i prirodnog ambijenta, pruža različite mogućnosti aktivnog sudjelovanja u životu i radu u seoskom gospodarstvu (npr. berba grožđa i voća, skupljanje sijena, timarenje goveda i slično), ali i sudjelovanje u blagdanskim i prigodnim svečanostima, pokladnim običajima i drugim manifestacijama. Turisti borave na seoskom gospodarstvu, pa danas takva gospodarstva koja primaju turiste raspolažu posebnim smještajnim uvjetima (sobama ili čak posebnim smještajnim objektima), a svoje kapacitete prodaju preko posrednika ili izravno.

Iako najveći hrvatski turistički potencijal predstavljaju morska obala, toplo more, mediteranska klima i povijesna naselja uz morsku obalu, s bogatim kulturno-povijesnim nasljeđem, ipak, s druge strane, ruralni prostor, kao osnovni resurs za razvoj ruralnog turizma, predstavlja ogroman, neiskorišten hrvatski turistički potencijal. U ruralnom se prostoru mogu se zadovoljavati brojne potrebe gradskih stanovnika za mirom i prostorom, te za rekreacijom na otvorenom. Ruralni turizam uključuje posjet baštini u ruralnom prostoru, zatim panoramske vožnje, uživanje u ruralnom krajoliku i boravak na turističkim seljačkim gospodarstvima. Ruralni turizam je dodatni izvor prihoda, osobito za žene i važan je u smanjivanju stope ruralne depopulacije. Investicije u turizam mogu u ruralnom prostoru očuvati povijesne građevine i tradicionalne aktivnosti. Seljaci mogu modernizirati neiskorištene zgrade za potrebe iznajmljivanja turistima ili odvojiti dio zemljišta za potrebe kampiranja ili za potrebe sportske rekreacije. Stoga i mala naselja kao što je Črečan imaju velik potencijal za bavljenjem ruralnim turizmom (*E. Kušen, 2007.*).

2.1. Oblici ruralnog turizma

1. *Agroturizam ili seljački turizam*- predstavlja tip seoskog turizma koja posjetiocu omogućuje izravno sudjelovanje u sjetvi, žetvi i slično. Često farmeri nude i priliku za boravak na vlastitoj farmi te za obrazovanjem. Najveću dobit od agroturizma ostvaruje lokalno stanovništvo, a ne turistički radnici ili hoteli (*Jelinčić, 2007.*).

---

¹eng. Ruraltourism, njem. UrlaubaufdemBauernhof, Dorftourismus

2. *Rezidencijalni turizam*—predstavlja boravak stanovnika gradova vikendima, blagdanima i za vrijeme godišnjih odmora u vikendicama. Vikendice se uobičajeno nalaze u blizini gradova ili drugih značajnih atrakcija. U Hrvatskoj je nedovoljno iskorišten potencijal iznajmljivanja objekata u toj vrsti turizma (Bakan, 2012.).
3. *Zavičajni ili nostalgični turizam*— temelji se na osobnoj vezi pojedinaca i određenih mjesta i krajeva. Riječ je o vezi stanovništva koje je doselilo u grad s njihovim zavičajem. Ovaj turizam često prijelazi u rezidencijalni (vikend kuća u zavičaju). Nostalgija za mirnim, idiličnim životom te “djetinjstvom provedenim na selu” privlači znatan dio gradskog stanovništva u ruralne krajeve (Bakan, 2012.).
4. *Sportsko-rekreacijski turizam* je boravak i odmor temeljen na sportsko zabavnim aktivnostima u prirodi kao što su: šetnje, vožnja biciklom, skijanje, skijaško trčanje, jahanje, klizanje, plivanje, veslanje, badminton, tenis, igre loptom (odbojka, rukomet, nogomet, košarka i slično). Turizam i sport međusobno su povezani, a njihova veza poznata je iz najranije povijesti ljudskog društva, od „olimpijskih igara“. Sport postaje važan sadržaj boravka tijekom kojeg su turisti uključeni u različite sportske aktivnosti (plivanje, jedrenje, ronjenje, veslanje, skijanje, tenis, golf, jahanje i druge). Takav oblik aktivnosti naziva se sportskom rekreacijom, a najvažniji cilj joj je aktivni i sadržajni odmor turista (Demonja i Ružić, 2010.).
5. *Edukacijski turizam* je oblik turizma koji se temelji na programima upoznavanja polaznika s obilježjima ruralnog prostora, stjecanju iskustva za vrijeme boravka u prirodi i drugih spoznaja u vezi s ruralnim prostorom (Demonja i Ružić, 2010.).
6. *Tranzitni turizam* – je prema Štetiću (2007.) veoma rasprostranjen u praksi, ali još uvijek ne postoji jasna definicija o tome što se podrazumijeva pod ovim vidom turizma, kako teorijski, tako i metodološki. Pod pojmom tranzitnog turizma se podrazumijeva skup odnosa i pojava koje nastaju kao kompleksan odraz svih relevantnih faktora u vezi sa kretanjem turista kroz pojedina mjesta, regije ili zemlje, ka odredištu svog putovanja, pri čemu je njihovo zadržavanje ograničeno ciljem zaustavljanja, a kreće se od nekoliko minuta do jednog ili više noćenja.
7. *Kamping turizam*—predstavlja pružanje usluga smještaja na otvorenom prostoru, odnosno uređenom prostoru za šatore, karavane, kampere ili tende koji je smješten u prirodnom okruženju (dobro očuvanoj prirodi) ili seoskom okruženju (atraktivna lokacija u selu ili neposredno van sela ili pak na samom turističkom seoskom obiteljskom gospodarstvu). Baćac (2011.) ističe da kamping turizam ne iziskuje blizinu velikih gradova niti njegovu povezanost s javnim prijevozom, već dapače, njegova

atraktivnost počiva upravo na tome da je duboko uronjen u ruralni prostor, van urbanih središta te kao takav nudi prirodnu atraktivnost (povezanu s ponudom sela) kao faktor privlačenja.

8. *Nautički turizam* je oblik turizma obilježen kretanjem turista plovilima po moru ili rijekama uključujući njihovo pristajanje u lukama ili marinama i obuhvaća svu infrastrukturu u lukama i marinama potrebnu za njihov prihvat. Nautički turizam je jedan od najunosnijih oblika turizma za turistički receptivnu zemlju (Luković, 2007.)
9. *Kulturni turizam* obuhvaća posjete turista izvan njihovog mjesta boravka motivirane interesom za kulturom, što obuhvaća povijest, umjetnost, naslijeđe ili stil života na nekom lokalitetu ili u nekoj regiji. Kulturni turizam jest putovanje usmjereno prema iskustvu umjetnosti, baštine i posebnih osobina destinacije (Galiot Kovačić, 2008.)
10. *Vjerski turizam* je jedan od najstarijih oblika turizma koji se kao specifični oblik turizma (uz zdravstveni turizam) počeo javljati u najranijoj povijesti kada su ljudi zbog obavljanja vjerskih/religijskih obreda posjećivali za to određena mjesta – svetišta, i pritom prelazili veće udaljenosti.
11. *Lovni turizam* – je turizam karakterističan za ruralni prostor na čijim poljoprivrednim, ostalim zemljišnim i vodenim površinama se provodi. Ovom obliku turizma pogoduju geografski, hidrografski i klimatski uvjeti, te biljni pokrivač koji čine posebne pogodnosti za uzgoj i rast divljači, te se tako stvaraju pretpostavke za lovni turizam. Lovni turizam je specifičan oblik turizma koji se razvio zahvaljujući strasti lovaca da love i izvan svojeg lovišta, lovne jedinice ili čak izvan države, za što plaćaju određene naknade (Grubešić i Rusan, 2013.).
12. *Ribolovni turizam*– je tipičan oblik turizma koji se ostvaruje na ruralnom prostoru, na njegovim vodenim površinama. Postoje više načina/primjera bavljenja ribolovom. Jedan je na mirnim vodama, a drugi oblik je „mušičarenje“ na brzim rijekama (Demonja i Ružić, 2010.).
13. *Vinski turizam*– promatra se u uskoj vezi s gastronomskim, jer je vino pratitelj hrane. Za razvoj ovog oblika turizma potrebna su, prije svega vinogorja. Vinski turizam je posjeta vinogradima, vinarijama, festivalima vina i izložbama koje se organiziraju sa svrhom rekreacije (Mikulandra Volić²).

---

²<http://ponude.biz/skripte/enologija%204%20-VINSKI%20TURIZAM%20-%20seminarski,%20diplomski,%20maturski%20radovi,%20ppt%20i%20%20skripte%20na%20www.ponude.biz.pdf>

14. *Kongresni turizam*- je specifični oblik turizma u kojemu glavni motiv putovanja nije odmor, već sudjelovanje pojedinaca na skupovima koji mogu imati različit karakter. Posjetitelji u okviru kongresnog turizma nisu dokoličari, jer putuju zbog specifične potrebe koja je najčešće vezana za njihovo radno mjesto.
15. *Zdravstveni turizam*- jedan je od najstarijih oblika turizma u okviru kojeg se kontrolirano koriste prirodni ljekoviti činitelji i postupci fizikalne terapije u cilju očuvanja i unapređenja zdravlja, te poboljšanja kvalitete života. Osnovu zdravstvenog turizma čini korištenje prirodnih ljekovitih činitelja koji mogu biti morski, toplički i klimatski. S obzirom na konstantno opadajuću kvalitetu suvremenog života uzrokovanu stresom i zagađenjem, zdravstveni turizam poprima značajnu ulogu u revitalizaciji psiho-fizičkih sposobnosti čovjeka.
16. *Ekološki turizam* je turizam u kojem osviješteni ljudi podupiru zaštitu prirode i okoliša na destinaciju koju su izabrali, kao i lokalnu i kulturnu baštinu. Ili, drugim riječima, takvi turisti ne razmišljaju samo o tome da za uloženi novac dobiju što više, već žele što manje utjecati na područje koje su odlučili posjetiti, pritom pazeći da i lokalna zajednica zauzvrat dobije odgovarajući prihod. To znači da će preferirati konzumaciju domaćih, autohtonih proizvoda iz ekološkog, odnosno organskog uzgoja kao i upoznavanje s običajima i kulturom tamošnjeg kraja.

2.2. Opće stanje turizma u Međimurju

Prema podacima *Strategije ruralnog razvoja Međimurske županije*, turizam se u Međimurju 60-ih godina počinje značajnije razvijati i to ponajviše u obliku tranzitnog i lovnog turizma. Tada je počela i turistička polarizacija Hrvatske na primorski i kontinentalni dio, koja traje do danas, a na što upućuju državni statistički podaci prikazani u tablici 1.

Tablica 1. Odnos postelja, dolazaka i noćenja turista u primorskim i kontinentalnim hrvatskim županijama u 2006. godini*.

	Primorske županije	Kontinentalne županije			Sve-ukupno
		Grad Zagreb	Ostalo	Ukupno	
Smještajni kapaciteti (broj stalnih kreveta u kolovozu)	832.861	10.235	15.484	25.719	858.580
Dolasci	9.244.578	603.857	536.486	1.140.343	10.384.921
Noćenja	50.823.078	1.018.549	1.615.319	2.183.868	53.006.946

* Podaci iz 2006. su jedino besplatno dostupni za prikaz navedenih podataka, međutim približno očituju i današnje stanje

Izvor: BIST - online informacijski sustav Instituta za turizam koji koristi podatke DZS-a o turističkom prometu (2008.) www.iztg.hr/bist/.

Prema podacima iz tablice 1., udio dolazaka i noćenja turista u kontinentalnim županijama³ je mnogo manji u odnosu na primorske županije. Ako se promatra samo Međimurska županija u odnosu na udio dolazaka i noćenja turista u kontinentalnim županijama, može se reći da je taj broj zaista neznatan i prema navedenoj strategiji iznosi za broj smještajnih kapaciteta 581 (0,0007%), broj dolazaka 21.960 (0,0021%) i broj noćenja 50.177 (0,00095%). Prijelazom na tržišnu ekonomiju u 90-im godinama, afirmacijom privatnog vlasništva i, osobito u novije vrijeme, pridavanjem važnosti poljoprivredi razvoju ruralnih područja, radikalno se promijenio odnos prema razvoju hrvatskog kontinentalnog turizma, naročito u segmentu ruralnog turizma. Velik broj hrvatskih kontinentalnih županija, gradova i općina, među kojima je i Međimurska županija, određena su dvama strateškim sektorima:

- poljoprivreda sa šumarstvom i
- turizam.

Prema posljednjim dostupnim podacima o odnosu postelja, dolazaka i noćenja turista u primorskim i kontinentalnim hrvatskim županijama.

³Grad Zagreb, Zagrebačka, Krapinsko-zagorska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Međimurska, Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Karlovačka te Sisačko-moslavačka županija

Tablica 2. Smještajni kapaciteti, dolasci i noćenja turista u Međimurskoj županiji od 2000. do 2008.

Godina		2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2008/2000*
Kreveti 31.08.07.	Stalni	381	364	332	345	346	558	581	594	-	3.501
	Pomoćni	-	-	40	40	40	208	199	204	-	731
Dolasci	Ukupno	6.753	7.286	6.092	7.305	7.865	14.077	21.960	28.909	35.019	135.266
	Domaći	3.209	3.642	2.906	3.569	4.023	7.734	14.730	19.809	24.342	83.964
	Strani	3.544	3.644	3.186	3.736	3.842	6.343	7.230	9.100	10.677	51.302
Noćenja	Ukupno	18.556	19.726	16.169	21.127	19.312	29.844	50.177	66.249	73.296	314.456
	Domaći	12.111	12.999	10.003	12.836	11.380	17.033	33.187	49.378	55.471	214.398
	Strani	6.445	6.727	7.166	8.291	7.932	12.811	16.990	16.871	17.825	101.058

Izvor: Županijski ured za statistiku

Prema podacima iz tablice 2., vidljivo je da se broj iznajmljivanja stalnih i pomoćnih postelja povećava, te je najveći porast zabilježen na prijelazu 2004. i 2005. godine. Također se primjećuje i stalan porast dolazaka i noćenja turista.

Podaci *Strategije ruralnog turizma Međimurske županije* ukazuju da je prostorna distribucija smještajnih kapaciteta, dolazaka i noćenja turista po gradovima i općinama vrlo neravnomjerno raspoređena. Toplice Sv. Martin imaju nešto manje od polovice stalnih postelja, dolazaka i noćenja u Međimurju te znatno premašuju dolaske u Čakovec, smještajne kapacitete i noćenja u gradu. Izvan ovih dvaju turističkih središta nalazi se malen broj smještajnih kapaciteta. U Međimurju postoji tek jedno obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo koji nudi 22 sobe za iznajmljivanje. U županiji su se krajem 2007. godine nalazila 442 ugostiteljska objekta koja su pružala usluge hrane i pića i to su zadnji podaci relevantni za istu županiju, koje pretežito koristi lokalno stanovništvo iz Međimurja.

Turistička organiziranost Međimurja temelji se na sustavu turističkih zajednica što znači da na regionalnoj razini postoji TZ Međimurske županije; a na razini gradova i općina: TZ Grada Čakovca, TZ Grada Preloga, TZ Grada Murskog Središća, TZ Općine Kotoriba, TZ Općine Nedelišće, TZ Općine Sveti Martin na Muri i TZ Općine Štrigova.

Postojeća turistička ponuda Međimurja u stanju je početne faze razvoja u svim glavnim segmentima, no ako se uzme u obzir razina kvalitete i raspon usluga, onda ona nije ni približno u skladu s turističkim potencijalom Međimurja, posebno sa svojom turističkom resursnom osnovom. Nadalje, ona nije ni u skladu s popularnim globalnim trendovima na tržištima

kontinentalnog i ruralnog turizma. Situacija posebno ne zadovoljava u udaljenijim ruralnim prostorima, nasuprot dijelovima županije bližim Čakovcu.

Od mnogobrojnih potencijala za razvoj turizma u Međimurju posebno se ističu dobro očuvan okoliš, vrijedan geoprometni položaj, bogata prirodna i kulturna baština, osobito kultura života i rada, izvorišta termo-mineralne vode Sv. Martin i Draškovec, rijeke Mura i Drava, te međimurski vinogradi.

Nedostatak osmišljenog razvoja ruralnog turizma u županiji, nedostatak turističkog imidža i nedostatak odgovarajućih državnih i županijskih potpora ruralnom turizmu smatraju se ključnim preprekama za njegov razvoj. Kao posebni problemi ističu se vrlo slabo turističko obrazovanje lokalnog stanovništva, slaba međusobna povezanost turističkih subjekata i nedostatak koordinacije između razvoja poljoprivrede i turizma te nedostatak smještajnih kapaciteta.

2.3. Potencijal za smještajne turističke objekte

Turistički kompleksi, koji sadrže znatne smještajne kapacitete u ruralnom prostoru Međimurja, mogu se temeljiti samo na izvorištima termo-mineralne vode. To su dvije lokacije: Toplice Sveti Martin i Draškovec.

Mali obiteljski hoteli i pansioni popularni su za otvaranje u već spomenutim turističkim zonama, i uz važnije prometne pravce koji vode od Čakovca do Međimurske vinske ceste (Toplice Sveti Martin te mjesta Štrigova i Sveti Martin na Muri), Murskom Središću, Prelogu, odnosno prema većim gradskim i općinskim središtima u Međimurju.

Sobe, stanovi i kuće za iznajmljivanje atrakcijsko uporište načelno imaju u cjelokupnom ruralnom prostoru s tim da su daleko veće šanse osobito u blizini važnih pojedinačnih turističkih atrakcija.

Turistička seljačka gospodarstva imaju dovoljno snažnu turističku atrakcijsku osnovu i izvan turističkih zona, međutim, svaka osoba treba posebno ispitati svoj slučaj s obzirom na turističku privlačnost kraja i podobnost svoga gospodarstva za ovu vrstu dodatne djelatnosti. Takva gospodarstva mogu paralelno razvijati i ugostiteljsku djelatnost kao posebnu djelatnost, bez ikakvih ograničenja, s tim da će njihov turistički proizvod biti vrlo sličan onom turističkih seljačkih gospodarstva i temeljen na istoj atrakcijskoj osnovi (*Strategija ruralnog razvoja Međimurske županije, 2011.-2013.*).

2.4. Mjere potpore razvoju ruralnog turizma na županijskoj razini

Republika Hrvatska kao zemlja članica u Europskoj uniji može koristiti Instrument predpristupne pomoći (IPA) i različite fondove prekogranične suradnje. Program IPA sastoji se od pet segmenata od kojih je jedan za Ruralni razvoj (IPARD) u kojem je dodijeljeno 18% od ukupnih sredstava ovog fonda. Prema IPARD strategiji prihvatljiva su ulaganja u ruralni turizam jer je on važan za ekonomski, socijalni i kulturni razvoj ruralnih područja. Prema IPARD strategiji ulagat će se u izgradnju i/ili opremanje objekata za turističke usluge kao što su sanitarne prostorije, sobe, prostorije za uzgoj životinja za turističke svrhe, objekte za rekreaciju, turističke kampove, poboljšanje objekata na otvorenom (za jahanje, sportski ribolov na kopnenim vodama, vožnju biciklom, eko staze), obnovu starih objekata (starih podruma, mlinova i slično). Predviđena su i ostala ulaganja koja će indirektno pogodovati razvoju ruralnog turizma, kao što su ulaganja u tradicijske obrte i u izravnu prodaju poljoprivrednih proizvoda.

3. MATERIJALI I METODE

Svrha istraživanja bila je upoznati se sa sadašnjim stanjem ruralnog turizma u Međimurskoj županiji kako bi se prema prikupljenim podacima naselje Črečan moglo prikazati kao pogodno mjesto za razvoj različitih oblika ruralnog turizma.

Metode koje su se koristile pri izradi završnog rada bile su metoda sekundarne analize literaturnih izvora podataka, te metoda ankete ocjenjivanja ambijentalnosti i izvornosti u seoskom turizmu (Ružić, 2009.), također je korištena i metoda SWOT analize kojom se određuju snage, slabosti, prilike i prijetnje za razvitak ruralnog turizma u naselju Črečan

Anketa za ocjenjivanje ambijentalnosti i izvornosti u seoskom turizmu prikazuje potencijale naselja Črečan za razvoj ruralnog turizma. Od elemenata atraktivnosti ocjenjuju se zdrava klima, nezagađenost zraka, odsutnost buke i vibracije, opasnosti od eksplozija, poplava, radijacija, očuvanost i slikovitost krajolika, očuvano graditeljsko nasljeđe i očuvane socio-kulturne značajke, mogućnost slobodnog kretanja po okolici te uvjeti za zabavu, sport i rekreaciju, izgrađeni ugostiteljski objekti po tradicijskoj arhitekturi s ponudom regionalnih jela i pića, dobra cestovna i telekomunikacijska povezanost te zainteresiranost stanovništva za bavljenje turizmom. Navedene atraktivnosti ocjenjivale su se po elementima od jedan do pet pri čemu je pet najviša ocjena.

Anketa je primijenjena na naselje Črečan te svaka atraktivnost zasebno i zatim su se dodjeljivale ocjene od jedan do pet, pri čemu je jedan najniža ocjena, a pet najviša za svaku pojedini element. Proučavanjem gore navedenih podataka dobila se stvarna slika naselja Črečan u Međimurskoj županiji o potencijalnim karakteristikama za razvoj ruralnog turizma.

4. REZULTATI I RASPRAVA

Međimurje je bogato turističkim potencijalima, kulturnom baštinom i narodnim običajima koji čine atraktivnu osnovu za daljnji razvoj ruralnog turizma. Također, u Međimurju se polako razvijaju potencijali za razvoj skijališnog turizma. Unazad desetak godina, zahvaljujući spajanju tradicije i kulture, povratničkoj svijesti, kapitalu, želji da investiranjem ostvare visoki profit, ali i tradicionalnom seoskom načinu života, intenzivno su se počele modernizirati stare kuće tzv. kleti i počeo se razvijati ruralni turizam u Međimurju. U daljnjem tekstu ću obraditi potencijale sela Črečan za razvoj ruralnog turizma.

4.2. Ponuda vezana uz ruralni turizam i narodne običaje Međimurja

Spomenici prošlosti i narodna baština (narodne nošnje, maske, običaji, proštenja i jela) su važne atrakcije za turiste i privlače iz godine u godinu sve više turista. Turisti su prilikom posjete Međimurju posebno oduševljeni prirodnim ljepotama, organiziranim lovom na divljač, vožnjom na "skeli" preko rijeke Mure, "Procijunkolovim" (međimursko i mađarsko proštenje koje se održava svake godine od 1.-2. kolovoza u Čakovcu), međimurskim fašnikom, berbom grožđa u Štrigovi i Železnoj Gori, berbom jabuka u Pušćinama, obilaskom i degustacijom vina u Gornjem Međimurju, jahanjem konja i obilaskom "Pilova".

Ponudu ruralnog turizma dopunjuje izvor tople vode, toplice u selu Vučkovec, poznate pod nazivom toplice Sveti Martin, a koje su 2007. proglašene najvećim hrvatskim kontinentalnim „kupalištem“. Toplice su smještene na međimurskoj vinskoj cesti, a u sklopu toplica nalazi se restoran s bogatom ponudom domaćih jela i pića, osam luksuznih jednokrevetnih i dvokrevetnih soba, unutarnji i vanjski bazen sa hidro masažom, zračnom masažom, saunama i salonima za ručnu masažu. Skijanje je u početnoj fazi razvijanja u Međimurju, u selima Železna Gora, Prekopa i Jurovčak gdje već postoje dvije žičare s nekoliko uređenih skijaških staza i sanjkališta.

Lovni turizam s još uvijek bogatim lovištima od 600 km² privlači tisuće lovaca, najviše iz Italije, Austrije i Njemačke i donosi najveće prihode. Lovstvo kao jedna od gospodarskih grana u Međimurju ima evidentiranih tisuću lovaca koji se bave čuvanjem, zaštitom, uzgojem i lovom divljači, a svi su lovci članovi "Zelenih Međimurja". Od divljači u Međimurju obitavaju fazani, zečevi, srne, trčke i divlje patke.

Športski ribolov razvijen je na rijeci Muri i Dravi, a od riba se najviše love štika, som, šaran i bijelka.

Identitet Međimurja može se primijetiti u načinu kako su građene "hiže" (kuće), u narodnoj nošnji, svadbenim ceremonijama, međimurskoj pjesmi, glazbi i plesu. Primjerice, tradicionalna međimurska nošnja sastoji se od ženske i muške narodne nošnje

Ženska narodna nošnja u potpunosti je isticala žensku ljepotu. Žene su na glavi nosile "poculice", ramena su im pokrivali bogato urešeni rupci tzv. tibeti, a na nogama su imale visoke cipele ili čizme. Muška se odjeća sastojala od lanenih košulja i širokih "gaća", glavu su pokrivali šeširima, a preko košulje su stavljali kratke prsluke. Mnogih starih zanata danas više nema, najvećim dijelom zbog sve opće modernizacije, ali i naglog razvitka malog obrtništva u Međimurju. Ipak zadržalo se pletenje starih košara i raznih predmeta od vrbova pruća i komušine. Važno mjesto u promidžbi seoskog turizma Međimurja zauzima međimurska glazba, pjesma i ples. Zahvaljujući kulturno umjetničkim društvima koja pružaju bogati kulturno umjetnički program tokom cijele godine, u Međimurju su se očuvale narodne međimurske "popijevke", od kojih je najpoznatija "Međimurje malo", te tradicionalni folklorni plesovi. Opjevano u svojim "popijevkama", Međimurje je poznato još po dva naziva: "Cvetnjak Horvatske" i "Zemlja između voda".

Vodotoci, vinogradi i specifična seoska imanja razlog su dolaska mnogih turista. Domaći, a naročito strani gosti oduševljeni su ljepotom krajolika, kvalitetom vina, bogatom domaćom kuhinjom, jedinstvenim specijalitetima i gostoljubivošću domaćina. Sugovornici iz Turističke zajednice Međimurske županije (TZMŽ) ističu kako su reakcije koje su do sada stizale do TZMŽ-e bile su isključivo pozitivne, a sve navedene karakteristike dobra su pretpostavka za daljnji razvoj ruralnog turizma u Međimurju.

4.3.Primjeri "modernizacije" starih kuća za ruralni turizam

Zadnjih desetak godina u Međimurju, zahvaljujući spajanju tradicije i kulture, povratničkoj svijesti, kapitalu, želji te da ulaganjem ostvare visoki profit počele su se modernizirati stare kuće tzv.kleti te se tako polako razvija ruralni turizam u Međimurskoj županiji. Nejašmić (1991) ističe kako je preduvjet za ruralni turizam očuvani tradicionalni ambijent, i svijest o potrebi zaštite prirodnog i kulturnog krajolika. Već smo prethodno istaknuli kako su na razvoj i širenje seoskog turizma na prostoru Međimurske županije pozitivno utjecale susjedna Slovenija, ali i Austrija i Njemačka gdje je taj oblik turizma zaživio još prije mnogo godina. Usmjeravanjem pojedinih gospodarstva ka očuvanju postojećih resursa, tradicije, renoviranjem specifičnih seoskih imanja kako bi se očuvala autentičnost, "njegovanjem" narodnih običaja i starih zanata, te činjenica da je sačuvanost prirodnog okoliša na visokoj razini, kao i proglašenje

rijeke Mure zaštićenim krajolikom, bili su dodatni poticaji pojedincima povratnicima, ali i Županiji za taj oblik ulaganja.

"Modernizacija" i obnavljanje starih kuća za ruralni turizam, novija su pojava u Međimurju, jednim dijelom posljedično vezana i uz povratak međimurskih pojedinaca iz inozemstva. Rezultati istraživanja i ankete su pokazali da je od ukupnog broja povratnika 2,9% investiralo u taj novi oblik tercijarne djelatnosti. Svi objekti za ruralni turizam locirani su u Gornjem Međimurju.

4.3. Turistička atrakcijska osnova Međimurja

Međimurje po svojim turistički potencijalima spada u idealnu turističku destinaciju. Samo Međimurje se dijeli na tri prostorne cjeline, gornje Međimurje, donje Međimurje i grad Čakovec. Selo Črečan po navedenoj podjeli spada u gornje Međimurje. Čakovec se tretira kao važna atrakcija usred međimurskog ruralnog prostora, a analiza atrakcijskog potencijala provedena je u studiji "*Mogućnosti razvitka turizma na području Grada Čakovca*", 2001. godine te je zaključeno kako je Čakovec cjelina pogodna za razvoj kulturnog, izletničkog, poslovnog i tranzitnog turizma.

Prema *Strategiji ruralnog razvoja Međimurske županije* za preostali ruralni prostor Međimurja ne postoje odgovarajući podaci o potencijalnim i realnim turističkim atrakcijama. Za izradu tih podataka potreban je višegodišnji učestali rad, te ih je nemoguće utvrditi. Na osnovi dostupnih podataka procjenjuje se da turističke atrakcije u ostalom dijelu Međimurja premašuju potencijal grada Čakovca. Po tome zaključujemo da je potencijal ruralnog prostora za turizam puno slabije iskorišten u odnosu na grad Čakovec.

Međimurje se može pohvaliti s mnogo važnih turističkih atrakcija koje se najviše odnose na očuvanu prirodnu baštinu. U okviru očuvane baštine ubrajaju se: zaštićena područja prirode koje (prema Strategiji, 2001.) u kategoriji značajnog krajolika ima 14.469 ha odnosno 20% površine Međimurja, dok je 23.123 ha međimurskog područja predviđeno za proglašenje regionalnim parkom.

Prema tim podacima Međimurje bi imalo 32% teritorija pod statusom zaštićenog područja, što je puno više u odnosu na kontinentalnu Hrvatsku koja prosječno sadrži 9,06% zaštićenih prostora.

Prepoznatljiva ponuda jela i pića koncentrirana je na Međimurskoj vinskoj cesti, također u gornjem Međimurju gdje je geografski smješteno naselje Črečan. Uvjeti za različite turističke aktivnosti također su koncentrirani u Toplicama Sv. Martin (vodeni park, sportsko-rekreacijski

tereni, dvorane za skupove, zdravstveni turizam) i u Čakovcu (spomenici kulture, kulturne i vjerske ustanove, zatvoreni bazeni, atraktivna gastronomska i eno gastronomska ponuda).

Također se, u navedenoj studiji, naglašava da kultura i postojeće kulturne aktivnosti na području Međimurja čine osnovu za razvoj kulturnog turizma, a razna lovišta, jezera, biciklističke staze i drugo predstavljaju osnovu za razvoj sportsko rekreacijskog turizma.

4.4. Naselje Črečan

Črečan se nalazi ispod brežuljaka gornjeg Međimurja na sjeverozapadu Općine Nedelišće. Ima oko 450 stanovnika u 130 domaćinstava. Nekad su se Črečinčari pretežno bavili poljoprivredom. Danas mladi odlaze na posao u susjedni Macinec, Čakovec i druga mjesta.

U Črečanu je rođen ugledni skladatelj, dirigent i pedagog Josip Vrhovski (1902. – 1983.), autor črečanske himne «Črečan selo». Osnovao je i vodio Pjevačko društvo Črečinčari koje je vrlo uspješno predstavljalo Črečan i Međimurje na brojnim natjecanjima. Na njegovoj rodnoj kući postavljena je spomen-ploča, a po njemu je nazvan i vrlo uspješan pjevački zbor Josip Vrhovski Nedelišće koji primarno čuva njegovu glazbenu ostavštinu.

Tu je rođen i Jakob Ladić (1919. – 1949.), svećenik i domoljub koji je zbog svoje ljubavi prema hrvatskom narodu i Bogu umoren u Beogradu. Matica hrvatska Čakovec je u povodu 50. obljetnice njegove smrti, u prosincu 1999. godine, postavila spomen-ploču na njegovoj rodnoj kući (slika 1.).

Slika 1. Spomen ploča Jakovu Ladiću

Izvor: Vlastita fotografija

U selu djeluju tri udruge: najstarije je Dobrovoljno-vatrogasno društvo (DVD), zatim Odbojkaški klub i Udruga žena te Konjički klub

DVD Črečan osnovan je 1919. godine, a 1938. nabavljena je prva motorna pumpa za gašenje požara. Dvije godine kasnije kupljeno je motorno vozilo koje su Rusi oduzeli za ratnog povlačenja. Danas društvo okuplja 60 članova od kojih je veći dio mladih (oko 40), koji se tu osposobljavaju za vatrogasnu službu (slika 2.).

Slika 2. Vatrogasni dom

Izvor: Vlastita fotografija

Odbojkaški klub (OK) Črečan registriran je 1971. godine, ali odbojku su još pedesetih godina XX. Stoljeća u selo donijeli Franjo Preložnjak i Zvonko Petran. OK Črečan natjecao se u županijskoj i međuzupanijskoj ligi do 1995. godine kada je prešao u II., a 2002. godine u I. Državnu ligu gdje je nastupao pod imenom OK Centrometal. Uz seniorsku ekipu klub ima i kadete i mlađe kadete s kojima postiže dobre rezultate na državnim prvenstvima. Danas nastupa pod imenom „Međimurje Centrometal“ i jedan je od vodećih klubova u Hrvatskoj.

Slika 3. Odbojkaški klub *Međimurje Centrometal*
Izvor: Vlastita fotografija

Udruga žena Črečan osnovana je 2005. godine te broji oko dvadesetak članica, a brine o uređenju zelenih površina u selu, organizira izložbe, kulturno-umjetničke programe, zabavna natjecanja i druženja. Udruga žena Črečan sudjeluje u raznim manifestacijama diljem Međimurja i šire kao što su Flora Art, Sportski susreti Pušćine, Susret dramskih amatera. Također, organiziraju razna druženja kao što su maškare u selu, nogometni turniri i slično.

U Črečanu također djeluje i konjički klub. Sam klub posjeduje čak trideset konja koji su od bitnog značaja za daljnji razvoj sportskog turizma jer se od konjičkog kluba namjerava napraviti Konjički Centar.

Od turističkih sadržaja u Črečanu izdvajamo ribnjak (slika 4, i u prilogu) koji je središnje okupljalište mještana iz okolice jer uz dobro društvo tu će pronaći i dobar zalogaj – riblje i međimurske specijalitete uz istovremenu mogućnost bavljenja ribolovom.

Slika 4. Ribnjak Črečan

Izvor: Vlastita fotografija

Temeljem svih podataka o selu Črečan, moguće je ocijeniti snage, slabosti, prilike i prijetnje razvoju naselja Črečan što se može vidjeti u tablici 3.

Tablica 3. SWOT analiza naselja Črečan

SNAGE	SLABOSTI	PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> - Geografski položaj samog naselja Črečan - Očuvanost prirode - Očuvanost tradicionalnih kuća i gospodarskih objekata - Ribnjak „Črečan“ - Dobra cestovna povezanost s većim gradovima - Nepostojanje tvornica i izvora zagađenja u selu. - Brojne mogućnosti stanovništva za bavljenjem sportom 	<ul style="list-style-type: none"> - Nepostojanje ugostiteljskih objekata u samom selu. - Slaba obrazovanost stanovništva - Senilizacija stanovništva - Deagrarijacija - Nezainteresiranost mladih za bavljenje poljoprivredom - Zapuštene poljoprivredne površine - Rascjepkanost poljoprivrednih površina 	<ul style="list-style-type: none"> - Okrupnjavanje poljoprivrednih površina - Povećanje poljoprivredne proizvodnje - Iskorištenje fondova Europske unije - Obnova tradicionalnih kuća - Otvorenje konjičkog centra 	<ul style="list-style-type: none"> - Gospodarska situacija - Modernizacija u smislu zaboravljanja tradicionalnih običaja - Širenje industrijskih zona - Onečišćenje okoliša - Deagrarijacija - Senilizacija stanovništva

Izvor: Vlastita izrada

SWOT⁴ analizom nastoji se prikazati snage, slabosti, prilike i prijetnje naselja Črečan za buduće bavljenje ruralnim turizmom. Od navedenih snaga u tablici 3. posebno se izdvaja geografski položaj naselja kao vrlo bitan element za bavljenje ruralnim turizmom, a istraživano naselje se nalazi na vrlo pogodnom položaju zbog svog geografskog položaja. Nezainteresiranost mladih za bavljenje poljoprivredom predstavlja najveću slabost što se tiče budućnosti poljoprivrede u naselju Črečan, a samim tim i razvojem seoskog turizma kao jednim od glavnih oblika ruralnog turizma. Od navedenih prilika najveća je iskorištenje fondova EU kojima bi se mogla izvršiti obnova tradicionalnih kuća, otvaranje konjičkog centra i slično. Širenje industrijskih zona te sve veća deagrarijacija stanovnika sela su najveće prijetnje jer bez poljoprivrede i poljoprivrednih površina nema ni ruralnog turizma.

4.5. Rezultati ankete za ocjenjivanje lokacije

⁴ S - *Strengths* → snaga, W - *Weaknesses* → slabosti, O - *Opportunities* → prilike, T - *Threats* → prijetnje

Prema obrascu za ocjenu lokacije naselje Črečan spada u klimu s umjerenim padalinama i većim brojem sunčanih sati (ocjena 4).

Udaljenost od industrijskih i ostalih zagađivača zraka i vode je veća od 10 kilometara, stoga je naselje Črečan dobilo ocjenu 3 po elementima atraktivnosti lokacije (ocjena 3).

Črečan je izolirano i sigurno područje bez poremećaja mira i tišine jer u blizini nema kamenoloma, autoceste, željeznice, aerodroma, opasnih životinja, blizine rijeka i jezera (ocjena 5).

Zbog slabe razvijenosti naselja Črečan potpuno je očuvana flora i fauna, te je prisutna prirodna harmonija. Prirodna harmonija je vidljiva u šumama, potocima te očuvanoj prirodnoj baštini ugodnoj čovjeku za boravak (ocjena 5).

Graditeljsko nasljeđe je očuvano u većem dijelu naselja, ali s primjesama modernizacije (ocjena 4).

Kretanje po okolici je opušteno, a sportski sadržaji nalaze se udaljenosti od 5 kilometara (ocjena 4).

Ugostiteljskih objekata u samom naselju nema (ocjena 1).

Dobra je cestovna i telekomunikacijska povezanost te udaljenost od ambulante, pošte, trgovine i ugostiteljskog objekta je manja od 5 kilometara (ocjena 5).

Zainteresiranost stanovništva za bavljenjem turizmom je slaba i stoga je dobila ocjenu 2 to jest samo 4 osobe od 20 zainteresirane su za bavljenjem turizmom (ocjena 2).

Analizom ocjena lokacije izračunato je da je ocjena lokacije dobivena je prosječna ocjena 3,55, koja pokazuje da je naselje Črečan pogodno za razvoj turizma. Ocjena 5 značila bi da je mjesto vrlo pogodno za razvoj turizma, ocjena 4 označava da je mjesto pogodno za razvoj turizma, ocjena 3 podrazumijeva da mjesto ima potencijale za razvoj turizma, dok ocijene 1 i 2 označavaju da mjesto nema potencijale za razvoj ruralnog turizma. Iako se mali broj vlasnika seoskih imanja u naselju želi baviti ruralnim turizmom, to nije zanemarivo pošto samo naselje broji oko 130 kućanstava od kojih se većina ne bavi poljoprivredom.

Provedenom anketom i istraživanjem na razini Međimurske županije utvrđeno je da kulturni turizam, sportsko rekreativni te ribolovni turizam na području naselja Črečan imaju najviše potencijala za razvitak. Sportski turizam ima najviše potencijala za razvoj jer u samom selu već postoji odbojkaški klub Črečan Centrometal, a na ribnjaku se održavaju razna ribolovna natjecanja čime su već položeni temelji za daljnji razvitak sportskog turizma u selu Črečan.

4.6. Postojeće atraktivnosti naselja Črečan

Postojeće prepoznatljive atraktivnosti naselja Črečan su:

1. Josip Vrhovski, skladatelj, dirigent i glazbeni pedagog,
2. Ruralna arhitektura sela Črečan.

Josip Vrhovski, skladatelj, dirigent i glazbeni pedagog, rođen je 1902. u Črečanu. Nakon završetka studija kompozicije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, radio je kao profesor glazbe u Osijeku i Zagrebu te kao dirigent više zagrebačkih pjevačkih društava. Usavršavao se na Hochschule für Musik u Berlinu. Pohađao je i ljetne tečajeve dirigenta Clemensa Kraussa u Salzburgu, zbog čega je neposredno nakon rata u Hrvatskoj bio smatran nepoćudanim skladateljem.

Od 1945. u varaždinskoj je Muzičkoj školi radio kao profesor, ravnatelj, utemeljitelj i voditelj Dječjega pjevačkog zbora. Istodobno je u rodnom selu osnovao Seljački mješoviti zbor Črečinari. U Varaždinu je osnovao Gradski orkestar i rukovodio je Narodnim kazalištem August Cesarec. U Splitu je dvije godine dirigirao u Hrvatskom narodnom kazalištu i predavao u Muzičkoj školi. Od 1953. deset je godina radio kao profesor, zborovođa, dirigent i ravnatelj Muzičke škole u Karlovcu gdje je dirigirao i Gradskim simfonijskim orkestrom. Nakon umirovljenja, u Zagrebu se bavio skladanjem do smrti 1983. godine.

Njegov naglašeno lirski opus obuhvaća 416 djela: zbarske skladbe, solo-popijevke, instrumentalne i vokalno-instrumentalne skladbe, scensku glazbu, operu '*Jana*' i šest misa. U zbarskim skladbama i solo popjerkama uglavnom je obrađivao međimurske tradicijske napjeve kojima se nadahnio i u 'Hrvatskoj misi' u b-molu, u I. Gudačkom kvartetu, u 'Međimurskoj suiti' za glasovir, u 'Suiti' za duhaći kvintet... Čakovečki dani hrvatske glazbe Josip Štolcer Slavenski bili su posvećeni životu i radu ovoga glazbenog prosvjetitelja.

Na njegovoj je kući postavljena spomen-ploča. Njemu u čast održavaju se svibanjske Glazbene svečanosti Josip Vrhovski Općine Nedelišće, a nedelišćanski Pjevački zbor također nosi njegovo ime.

Glazbene svečanosti organizira pjevački zbor Josip Vrhovski (Slika 5.) i ta manifestacija traje dva dana. Prvog dana svečanost počinje polaganjem vijenca na rodnu kuću Josipa Vrhovskog, a zatim pjevački zbor održava koncert u Črečanu. Na tom koncertu skupi se do stotinjak ljudi. Drugog dana Glazbenih svečanosti Josip Vrhovski u Sportskoj dvorani osnovne škole Nedelišće održava koncert u čast Josipu Vrhovskom. Ulaz je svake godine besplatan, te na koncertu gostuju i drugi zborovi.

Slika 5. Pjevački zbor *Josip Vrhovski Nedelišće*
Izvor: Vlastita fotografija

Na području Črečana nalazi se više pojedinačnih stambenih građevina koje spadaju pod tradicijsko graditeljstvo.

U Međimurju sela su dugačka i razvučena, sa zatvorenim nizom kuća, jednom glavnom ravnom i širokom ulicom i nekoliko malih i sporednih uličica. U većim selima kuće su gusto nanizane i čelom okrenute ulici što je i primjer naselje Črečan. Smatra se da je na utjecaj građevinarstva u Međimurju pozitivno utjecala susjedna Slovenija, ali i ideje i iskustva iseljenika povratnika iz Austrije, Švicarske i Njemačke. U naselju Črečan postoji niz građevina koja bi svojom obnovom pridonijela razvoju ruralnog turizma. Međutim, u naselju Črečan je samo jedna obnovljena kuća (slika 9.)

Slika 6. Dio naselja starih kuća

Izvor: Vlastita fotografija

Slika 7. Kuća s gospodarskim objektima

Izvor: Vlastita fotografija

Slika 8. Obnovljena tradicionalna kuća

Izvor: Vlastita fotografija

4.7. Budući potencijali razvoja ruralnog turizma u naselju Črečan

U skoroj budućnosti trebao bi se otvoriti Konjički centar u Črečanu. Projekt otvaranja konjičkog centra već je turistička agencija Općine Nedelišće okarakterizirala kao novi turistički proizvod. To će biti jedinstven konjički centar čiji će se sadržaj obogatiti izložbenom postavom kovačnice, nekadašnje seoske trgovine, kušaonice hrane, objedinjavat će se i ponuda drugih obiteljskih gospodarstava. Uređenje i opremanje konjičkog kluba u specifični konjički centar dugotrajan je posao kojem trebaju i financijska sredstva, ali zbog recesije i riskantnosti samog ulaganja banke još uvijek nisu spremne financirati takve projekte. Vlasnica obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u kojem trenutno djeluje konjički klub je Ema Prokeš koja surađuje i s uzgajivačima stoke, ratarima koji uzgoj baziraju na ekološkoj proizvodnji, vlasnicima ribnjaka u Črečanu, te svima koji dijele njezine ideje i način života i rada te ju podržavaju u vezi otvorenja konjičkog centra.

Črečan se nalazi u jednom od najljepših krajolika u Hrvatskoj, blizu je granice sa europskom unijom što mu daje potencijal da dolaze i turisti iz inozemstva. Također, većina kuća sa gospodarskim objektima u naselju Črečan je ostalo netaknuto tako da bi se uz adaptaciju mogle prenamijeniti u kuće za seoski turizam. Osim toga veliki potencijal za bavljenje ruralnim turizmom ima i ribnjak Črečan kojeg trenutno vikendima posjećuje oko stotinjak ljudi. Danas je Črečan poznat i u konjičkom sportu, u samom naselju trenutno je oko tridesetak sportskih konja, što nam dokazuje da je zainteresiranost lokalnog stanovništva velika.

Osim toga, termin ruralni turizam, koristi se za slučajeve kada je ruralna kultura ključna komponenta ponuđenog turističkog proizvoda. Specifično za turistički proizvod ruralnog turizma je nastojanje da posjetitelju osigura osobni kontakt, osjećaj za fizičko okruženje u ruralnom prostoru i koliko je to god moguće, da mu se pruži prigoda sudjelovanja u aktivnostima, tradiciji i stilu života lokalnog stanovništva što su sve potencijali naselja Črečan.

4.8. Oblici ruralnog turizma u naselju Črečan

Prema prethodno navedenim rezultatima istraživanja može se zaključiti da naselje Črečan ima velik potencijal za bavljenjem nekim oblicima ruralnog turizma. Sportsko-rekreativni turizam, kulturni turizam i ribolovni turizam imaju najviše potencijala za razvitak u naselju Črečan.

4.8.1. Sportsko-rekreativni turizam

Već je navedeno da sportsko-rekreativni turizam predstavlja boravak i odmor temeljen na sportsko zabavnim aktivnostima u prirodi. Prema rezultatima ankete o ambijentalnosti i izvornosti u seoskom turizmu vidljivo je da Črečan ima potencijal za razvoj sportsko-rekreativnog turizma. Prema navedenim podacima u naselju Črečan i u samoj okolici pogodno je razvijati sportsko-rekreativni turizam jer su stvorene mogućnosti za bavljenje sportovima kao što su odbojka, jahanje, vožnja biciklom te šetnje i rekreacija po uređenim stazama za vožnju i šetnju te putokazima koji označavaju gdje se nalazite po prelijepoj i očuvanoj i prirodi te čistom, nezagađenom i svježem zraku.

4.8.2. Kulturni turizam

U Črečanu je rođen ugledni skladatelj, dirigent i pedagog Josip Vrhovski i do danas je očuvana njegova rodna kuća koja bi se mogla iskoristiti kao svojevrsni muzej, što se smatra velikim potencijalom za razvoj kulturnog turizma. Također, obnovom tradicionalnih kuća u naselju Črečan dobili bi se i možebitni novi smještajni kapaciteti za turiste. Manifestacija Svečane glazbene svečanosti Josip Vrhovski, također ima veliki značaj za pokretanje kulturnog turizma, jer svake godine privlači sve više ljudi.

4.8.3. Ribolovni turizam

Kao što je navedeno ranije u naselju se nalazi ribnjak Črečan koji privlači mnogobrojne ribiče iz susjednih sela, gradova i država. Na samom ribnjaku bave se sportskim i rekreativnim ribolovom koji bi se dao poboljšati organiziranjem raznih manifestacija u vezi lova i ribolova koje bi bile atraktivne za same turiste te da ih privuče u većem broju u godini.

Vrlo bitna komponenta za razvoj ruralnog turizma je i gastronomija odnosno tradicionalna jela Međimurja. U samom naselju Črečan postoji mogućnosti otvaranja restorana koji ponudio razna jela s toga područja kao što su: pretepena juha, različite vrste tjestenina, slasni šiškrlini, picek vu kukuruznoj meli, mesa iz tiblice te raznih drugih specijaliteta toga kraja.

5. ZAKLJUČAK

Međimurje obiluje zaštićenim područjima prirode što je vrlo važna turistička atrakcija za razvoj svih oblika ruralnog turizma. Prema podacima *Strategije ruralnog razvoja Međimurske županije*, u Međimurju se turizam počeo znatnije razvijati 60-ih godina prošlog stoljeća, s dva naglašena segmenta, a to su tranzitni i lovni turizam. Danas kultura i kulturne aktivnosti na području Međimurja čine osnovu za razvoj kulturnog turizma, a razna lovišta, jezera, biciklističke staze i drugo predstavljaju osnovu za razvoj sportsko-rekreativnog turizma.

Prema rezultatima ankete o ambijentalnosti i izvornosti u seoskom turizmu zaključno s ocjenom 3,55 smatra se da u naselju Črečan postoji realna šansa za bavljenjem različitim oblicima ruralnog turizma. Zbog samog geografskog položaja, dobre cestovne povezanosti, te blizine većih gradova te tako i svih većih manifestacija u Međimurju Črečan ima predispozicije i ispunjava većinu uvjeta za bavljenjem ruralnim turizmom.

Važno mjesto u promidžbi seoskog turizma Međimurja zauzima međimurska glazba, pjesma i ples. Zahvaljujući kulturno umjetničkim društvima koja pružaju bogati kulturno umjetnički program tijekom cijele godine te cjelokupne kulturne baštine Međimurja pretpostavlja se da će se ruralni turizam sve više razvijati. Črečan se nalazi u jednom od najljepših krajolika u Hrvatskoj, blizu je granice sa Europskom unijom što mu daje potencijal da dolaze i turisti iz inozemstva.

Prema prikupljenim podacima o cjelokupnom stanju ruralnog turizma u Međimurskoj županiji te prema prikupljenim podacima o naselju Črečan može se zaključiti da istraživano naselje ima potencijal za razvoj sljedećih oblika ruralnog turizma: ribolovni, sportsko rekreativni te kulturni turizam.

6. LITERATURA

1. Bakan, R., (2012.) : Oblici ruralnog turizma i činitelji razvoja ruralnog turizma., materijali s predavanja, Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici, Virovitica
2. Baćac, R., (2007.) : Perspektive razvoja ruralnog turizma., Zbornik radova Prvog hrvatskog kongresa ruralnog turizma: Perspektive razvoja ruralnog turizma s međunarodnim sudjelovanjem/ Baćac R. (ur.), Hrvatski farmer d.d., Klub članova Selo, Zagreb
3. Baćac, R., (2011.) : Priručnik za bavljenje seoskim turizmom, Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, Zagreb
4. Demonja, D., Ružić, P., (2010.) : Ruralni turizam u Hrvatskoj, MERDIJANI, Zagreb
5. Galiot Kovačić, J., Kulturni turizam u selima krajnjeg istoka hrvatske, stanje i perspektive; jedan etnološki pogled
6. Jaguš, J., Kojaković, V., Bernardoni, P., Reymann, R., Živkov, G., Dulić Marković, I., Ohmann Rowe B.A., T., Kušen, E., Tanić, S., Eberlin, R. (2009.): Strategija ruralnog razvoja Međimurske županije. Regionalna razvojna agencija Međimurje-REDEA d.o.o., Čakovec
7. Jelinčić, D.A., (2007.): Agroturizam u europskom kontekstu, Studia ethnologica Croatica, vol.19., No.1., Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
8. Kesar, O., (2012.): Sportski turizam, Sveučilište u Zagrebu- Ekonomski fakultet
9. Kušen, E., (2007.): Kako ugostiti turiste na vlastitom imanju, Institut za turizam.
10. Kušen, E., (2001.): Mogućnosti razvitka turizma na području Grada Čakovca, studija stručnog projekta, Institut za turizam, Zagreb
11. Luković, T., (2007.): Nautički turizam Europe: kako ga definirati i razvrstati?
12. Mesarić Žabčić, R., (2007.): Ruralni turizam i poduzetništvo: primjer Međimurske županije, Zbornik radova Prvog hrvatskog kongresa ruralnog turizma: Perspektive razvoja ruralnog turizma s međunarodnim sudjelovanjem/ Baćac R. (ur.), Hrvatski farmer d.d., Klub članova Selo, Zagreb
13. Muzej tradicionalne glazbe Međimurja, Josip Vrhovski, <http://www.mtraditional.com/vrhovski.html>(21. srpanj 2015.)

14. Wikipedija, Nedelišće, <http://hr.wikipedia.org/wiki/Nedeli%C5%A1%C4%87e>, (16. kolovoz 2015.)

7. PRILOG

Prilog 1.: Anketa za ocjenjivanje ambijentalnosti i izvornosti u seoskom turizmu

Prilog 2.: Obnovljena kuća na ribnjaku

Prilog 3.: Ribnjak Črečan

Prilog 4. Polaganje vijenca na rodnu kuću Josipa Vrhovskog 2013.godine

Prilog 1.: Anketa za ocjenjivanje ambijentalnosti i izvornosti u seoskom turizmu

ANKETA ZA OCJENJIVANJE AMBIJENTALNOSTI I IZVORNOSTI U SEOSKOM TURIZMU

Ime i prezime: _____

Smjer: _____

Anketirano mjesto: _____

Županija: _____

Datum: _____

Vlastoručan potpis: _____

Tablica 1. Okvir za ocjenjivanje izvornosti i ambijentalnosti lokacije

	O C J E N A				
ELEMENTI ATRAKTIVNOSTI LOKACIJE	1	2	3	4	5
1. Zdrava klima (<i>temperatura zraka, količina padalina i insolacija</i>)	oštra i vlažna klima s malim brojem sunčanih sati	izrazito hladna zimska razdoblja te sparana i sušna ljeta	klima s čestim oborinama i visokom vlažnosti zraka	klima s umjerenim padalinama i većim brojem sunčanih sati	ugodna klima s velikom insolacijom bez vlažnosti zraka i dostatnim padalinama
2. Nezagađenost zraka i vode (<i>udaljenost od industrijskih i ostalih zagađivača zraka i vode</i>)	do 5 km	5-10 km	10 km	15 km	20 km
3. Odsutnost buke i vibracije, opasnosti od eksplozija, poplava, radijacija (<i>izvori: kamenolom, autoceste, željeznice, aerodromi opasne životinje, blizina rijeka, jezera</i>)	čuje se jaka buka i prijete opasnosti iz obližnjih izvora	čuje se srednja buka i prijete opasnosti iz obližnjih izvora	čuje se slaba buka i prijete opasnosti iz obližnjih izvora	ne čuje se buka i ne prijete opasnosti iz obližnjih izvora	izolirano i sigurno područje bez poremećaja mira i tišine
4. Očuvana priroda i slikovit krajolik (<i>poštivanje propisanih pravila, djelovanje ljudskog faktora, stupanj zaštićenosti biljnog i životinjskog svijeta</i>)	jako devastirana i onečišćena lokacija s poremećenom florom i faunom	srednji utjecaj urbanizacije	ugrožena životinjska staništa i biljne vrste čovjekovim djelovanje	djelom očuvana flora i fauna	potpuno očuvana flora i fauna, vidljiva prirodna harmonija

<p>5. Očuvano graditeljsko nasljeđe i očuvane socio-kulturne značajke <i>(spomenici, arhitektonska djela, urbanistički ambijente, tradiciju i običaje)</i></p>	devastirani spomenici i građevine te zanemarena pučka tradicija i običaji	tradicionalna arhitektura narušena urbanom gradnjom	postojeći objekti dograđivani uz nepoštivanje duhovne i materijalne kulture mjesta	graditeljsko nasljeđe očuvano u većem dijelu s primjesama modernizma	potpuno očuvana tradicionalna arhitektura promovirana pučanima ponosnim na svoje običaje i tradiciju
<p>6. Mogućnost slobodnog kretanja po okolici i uvjeti za zabavu, sport, rekreaciju</p>	bez sportskih sadržaja i organiziranih priredbi, prepuštenost vlastitom lutanju	neoznačene staze uz opasnosti od divljih životinja, sportski sadržaji udaljeni preko 10 km	sigurno kretanje uz ucrtane smjerove, najbliži sportski sadržaji udaljeni manje od 10 km	opušteno kretanje po okolici, a sportski sadržaji na udaljenosti od 5 km	sigurni i provjereni pravci kretanja, sportski sadržaji za aktivno bavljenje sportom na samoj lokaciji
<p>7. Izgrađeni ugostiteljski objekti po tradicijskoj arhitekturi s ponudom regionalnih jela i pića</p>	objekti bez izvorne ambijentalnosti	objekti s dijelom izvorne ambijentalnosti	objekti s lošim kopijama elemenata ambijentalnosti i izvornosti	objekti s izvornom ambijentalnosti elemenata s manjim nedostacima	objekti potpune izvorne ambijentalnosti ponuda hrane, i pića iz domaće izrade
<p>8. Dobra cestovna i telekomunikacijska povezanost <i>(udaljenost do ambulante, pošte, trgovine, ugostiteljskog objekta)</i></p>	preko 15 km	10-15km	5 do 10 km	5 km	manje od 5 km
<p>9. Zainteresiranost stanovništva za bavljenje turizmom <i>(broj članova, poznavanje stranih jezika, animacija, gostoljubivost)</i></p>	2 osobe	4 osobe	6 osobe	8 osobe	10 osoba

OBRAZAC ZA OCJENU LOKACIJE

- A. Ocjena atraktivnosti lokacije ili odredišta (zaokružite ocjenu, više je bolje):
1. Zdrava klima	1 2 3 4 5
2. Nezagađeni zrak i voda	1 2 3 4 5
3. Odsutnost buke i vibracije	1 2 3 4 5
4. Odsutnost opasnosti od eksplozija, poplava, radijacija	1 2 3 4 5
5. Očuvana priroda	1 2 3 4 5
6. Očuvano graditeljsko nasljeđe	1 2 3 4 5
7. Očuvane socio-kulturne značajke	1 2 3 4 5
8. Slikovit krajolik	1 2 3 4 5
9. Mogućnost slobodnog kretanja po okolici	1 2 3 4 5
10. Osigurani uvjeti za zabavu, sport, rekreaciju	1 2 3 4 5
11. Izgrađeni ugostiteljski objekti s ponudom regionalnih jela i pića s tradicijskim interijerom	1 2 3 4 5
12. Dobra cestovna i telekomunikacijska povezanost, pri čemu opća udaljenost do ambulante, pošte, trgovine, ugostiteljskog objekta je od 5 do 15 km	1 2 3 4 5
13. Zainteresiranost većeg broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva za bavljenje turizmom	1 2 3 4 5

Prilog 2. Obnovljena kuća na ribnjaku

Prilog 3.: Ribnjak Črečan

Prilog 4. Polaganje vijenca na rodnu kuću Josipa Vrhovskog 2013.godine

SAŽETAK

Razvoj ruralnog turizma temelji se na održivom razvoju, odnosno na revitalizaciji već postojeće tradicijske gradnje, odnosno baštine, kojoj se daje nova turistička namjena. Budući da se na prostoru Međimurske županije nalazi značajan broj specifičnih ruralnih imanja, a ujedno je to kraj bogate tradicije, gastronomije, narodnih običaja i starih zanata, cilj završnog rada je prikazati naselje Črečan kao pogodno mjesto za razvoj ruralnog turizma.

Specifičnosti naselja Črečan odredit će mogućnosti razvoja različitih oblika ruralnog turizma. Svrha istraživanja bila je upoznati se sa sadašnjim stanjem ruralnog turizma u Međimurskoj županiji kako bi se prema prikupljenim podacima naselje Črečan moglo prikazati kao pogodno mjesto za razvoj različitih oblika ruralnog turizma.

Međimurje je bogato turističkim potencijalima, kulturnom baštinom i narodnim običajima koji čine atraktivnu osnovu za daljnji razvoj ruralnog turizma. Spomenici prošlosti i narodna baština (narodne nošnje, maske, običaji, proštenja i jela) su važne atrakcije za turiste i privlače iz godine u godinu sve više turista. Zadnjih desetak godina u Međimurju, zahvaljujući spajanju tradicije i kulture, ulaganju kapitala najviše u obnovu starih kuća tzv. kleti, polako se stvaraju temelji za razvoj različitih oblika ruralnog turizma u Međimurskoj županiji.

Črečan se nalazi ispod brežuljaka gornjeg Međimurja na sjeverozapadu općine Nedelišće. Ima oko 450 stanovnika u 130 domaćinstava. Prosječna ocjena ambijentalnosti i izvornosti mjesta Črečan iznosi 3,55, što znači da analizirano naselje ima potencijale za razvoj ruralnog turizma. Potencijali se nalaze u postojećim atrakcijama mjesta kao što su očuvanost prirode, tradicionalnih kuća i gospodarskih objekata, postojeće udruge, brojne mogućnosti stanovništva za bavljenje sportom te sugrađanin Josip Vrhovski poznat u glazbenom svijetu. Stoga su spomenuti potencijali odličan preduvjet razvitka nekoliko oblika ruralnog turizma: sportsko-rekreativnog, kulturnog i ribolovnog turizma.

Ključne riječi: ruralni turizam, oblici ruralnog turizma, atraktivnosti lokacije naselja Črečan, potencijali razvoja ruralnog turizma